

Miškų įstatymo naujos redakcijos projektas

Aurimas Saladžius, Aplinkos ministerijos
Miškų politikos grupės vadovas

2025-04-24, Vyriausybė

LRV programa: aktualios nuostatos

626. Išsaugosime **miško ekosistemas, atviras buveines, vandenų buveines ir padėsime joms atsikurti.** Užtikrinsime tvarų miškų naudojimą, paliekant pakankamai negyvos medienos biologinei įvairovei palaikyti

638. Persvarstysime dabartinį miškų grupių paskirstymą, siekdami padidinti rekreacinio, apsauginio ir ekologinio prioriteto miškų dalį

639. Griežtai apribosime plynuosius kirtimus saugomose teritorijose ir priemiestiniuose ir miesto teritorijoje esančiuose miškuose, privačių miškų savininkams numatysime tinkamą kompensavimo ar miškų išpirkimo mechanizmą

640. Sukursime miškų naudojimo modelius, kurie skatintų rekreaciją, ekoturizmą ir kitus ekosistemos produktus bei paslaugas. Sieksime sudaryti sąlygas miškų savininkams gauti pajamas iš šių paslaugų teikimo

645. Peržiūrėsime Valstybinių miškų urėdijos veiklą ir jos veiklos efektyvumo vertinimo kriterijus, prioritetą teikdami ekologinėms ir socialinėms miškų funkcijoms

646. Užtikrinsime visų valstybinių miškų, rezervuotų, bet nepanaudotų nuosavybės teisėms atkurti, įveiklinimą racionaliausiu, didžiausią socialinę, ekologinę ir ekonominę vertę visuomenei kuriančiu būdu (perduodami juos valdyti Valstybinių miškų urėdijai)

637. Sieksime, kad per 20 metų bent 50 proc. šalies miškų būtų tvarkomi pagal gamtai artimos miškininkystės principus, vengiant plynųjų kirtimų ir prioritetą teikiant ekosistemų apsaugai. Sukurti socialinių, ekologinių ir ekonominių miškų funkcijų balansą

648. Stiprinsime miškuose esančių vertybių apsaugą išsaugodami saugomas rūšis ir buveines

700 ir kitų punktų nuostatos, kuriose akcentuojamas biologinės įvairovės atkūrimas, miškų ekologinių funkcijų stiprinimas ir Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių atkūrimas

Kodėl reikia pokyčių?

Miškų įstatymas nauja redakcija nedėstytas nuo 2001 m., todėl nebeatliepia šių dienų aktualijų

Būtina užtikrinti Lietuvos miško išteklių apsaugą ir jų atkūrimo kokybę bei kovoti su klimato kaitos iššūkiais

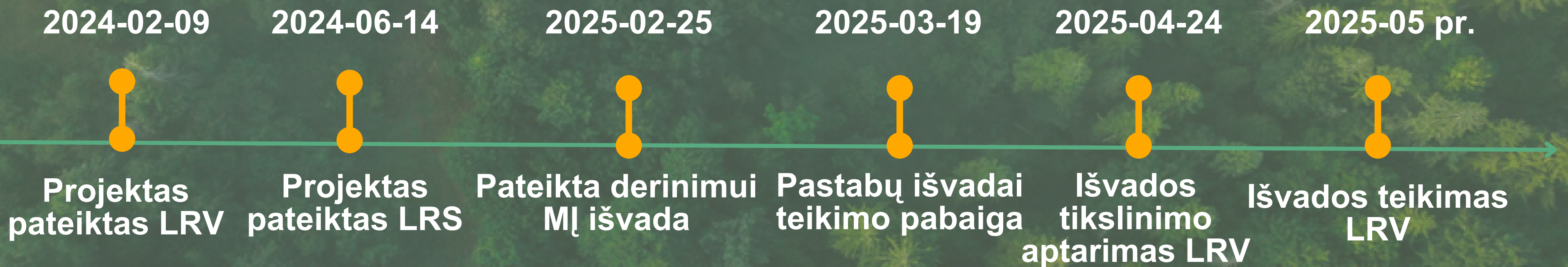

Svarbu įgyvendinti Nacionalinio miškų susitarimo nuostatas

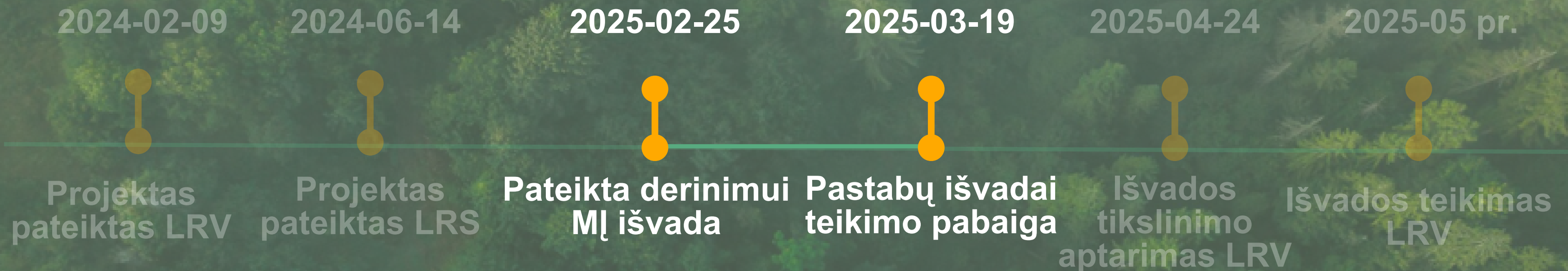

Reikia įgyvendinti Europos Sąjungos aplinkosaugos politiką, atsižvelgti į Europos Sąjungos teisės pažeidimo įspėjimus

Miškų įstatymas: rengimo eiga

Miškų įstatymas: derinimo eiga

! Gautos **29** išvados iš suinteresuotų įstaigų ir organizacijų

Miškų grupių perskirstymas

Ūkininkavimas ir miško kirtimai

Veiklos planavimas miškuose

Administracinės naštos mažinimas

Kompensacijos už veiklos apribojimus

Miškų grupių perskirstymas: kas siūloma?

- 1** Atsisakoma pirminiame projekte numatytos miškų grupių pertvarkos, jos tikslai įgyvendinami esamoje grupių struktūroje ir ankstinami nuo 2027 m.
- 2** II grupei siūloma priskirti ir draustinių dalis (pagal ST planavimo dokumentus); sudaryti galimybę privačias saugomas vietas priskirti I ir II miškų grupėms
- 3** Nacionalinių parkų ir draustinių miškus priskirti I, II ir III miškų grupėms (šių teritorijų nebeliktų IV grupėje)
- 4** Priemiesčių miškus priskirti rekreaciniams miškams (IIB grupė), nustatant ne mažiau, kaip 1 km atstumą nuo miestų ribos. Poreikiui esant miškai už 1 km atstumo galės būti priskiriami rekreaciniams per miškų normatyvus

Miškų grupių perskirstymas: kas siūloma?

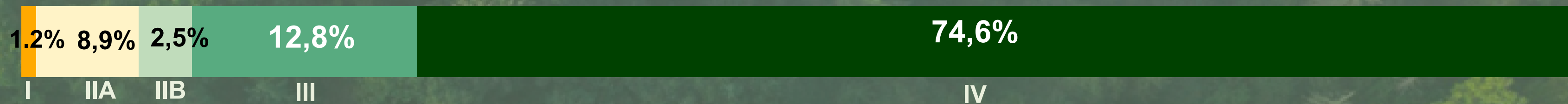

Miškų grupės	Oficiali statistika		Naujas siūlymas		
	ha	%	pokytis	ha	%
I gr.	27629	1.2	-	27629	1.2
II gr.	252059	11.4	+125615	377674	17.1
<i>IIA gr.</i>	<i>196220</i>	8.9	+90560	<i>286780</i>	<i>13.0</i>
<i>IIB gr.</i>	<i>55839</i>	2.5	+35055	<i>90894</i>	<i>4.1</i>
III gr.	282806	12.8	-41695	241111	10.9
IV gr.	1647916	74.6	-83920	1563996	70.8
Viso	2210410	100		2210410	100

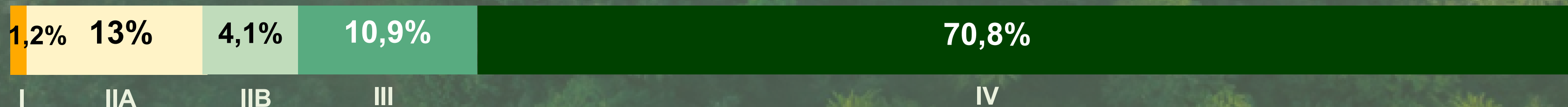
Miškų grupių perskirstymas

Oficiali statistika

Miškų plotų pasiskirstymas po siūlomų pakeitimų*

* Šis priskyrimas pirminis, praplečiant I gr. (draustinių dalimis) ir II gr. (didelę gamtinę vertę turinčiais miškais) apibrėžimus bei leidžiant steigti privačias saugomas vietas sudaromos sąlygos ateityje šioms grupėms plėstis, patvirtinus grupių nustatymo normatyvus ir per saugomų teritorijų planavimo dokumentus

** III gr. 60 proc., IV gr. 20 proc. sudaro saugomos ir Natura 200 teritorijos, kur taikomi papildomi apribojimai, ūkinės veiklos reikšmingumo vertinimas; saugomų rūšių buveinės, kurių vietovė yra kintanti ir kuriose griežtai ribojama miškininkystė, taip pat sudaro reikšmingą dalį III-IV gr. teritorijos

Ūkininkavimas ir miško kirtimai

Miškų grupės	Šiuo metu ribojami kirtimai:	Kokius kirtimus siūloma riboti:
I	Visi (išsk. STĮ ir rezervatų nuostatus)	Visus (išskyrus specialiuosius)
II	Plynieji pagrindiniai	Visus pagrindinius (išskyrus grupinius atrankinius (iki 0,1 ha) ir grupinius atvejinius (iki 0,3 ha))
III	Plynieji pagrindiniai (< 5 ha)	Plynuosius pagrindinius (< 1,5 ha) Papildomai - nauja plynujų pagrindinių miško kirtimų biržė šalia anksčiau iškirstos kertama, kai atkurto miško medžių vidutinis aukštis yra ne mažesnis kaip 2,5 m)
IVA	Plynieji pagrindiniai (< 8 ha)	Plynuosius pagrindinius (< 4 ha)
IVB	Neribojami (kirtimų rotacija nuo 15 m.)	Neriboti (kirtimų rotacija nuo 20 m.)
Nacionaliniai parkai	Plynieji pagrindiniai (išskyrus užmirkusias ir pelkines augavietes)	Plynuosius pagrindinius (išskyrus užmirkusias ir pelkines augavietes) ir atvejinius pagrindinius (didesnėmis kaip 3 ha biržėmis)
Regioniniai parkai Draustiniai Biosferos rezervatai	Ribojimai taikomi <u>priklausomai nuo nustatytos miškų gr.</u>	Ribojimus taikyti <u>priklausomai nuo nustatytos miškų grupės</u> , papildomai drausti plynuosius pagrindinius (> 1,5 ha) ir atvejinius (> 3 ha)
Papildomi ribojimai		Pagrindinius ir kraštovaizdžio formavimo kirtimus drausti saugomų paukščių veisimosi vietose ir saugomų rūšių radavietėse > 1 ha plynujų (III-IVA) ar atvejinių (II-IVA) pagrindinių miško kirtimų palikti > 5 % biržės ploto nekirstą ir nepažeistą kertamų medynų dalį, skirtą biologinei įvairovei išsaugoti

Veiklos planavimas miškuose: miškų priskyrimo miškų grupėms procesas

»»» Dabartinė situacija

- 1** Kas 10 metų (pagal aplinkos ministro patvirtintą grafiką) rengiamos Miškų tvarkymo schemas (rengimo procesas trunka iki 30 mėn., galiojimo trukmė – 10 metų). Rengimo metu vyksta vieši pristatymai visuomenei, miško savininkai informuojami apie ūkinės veiklos apribojimus
- 2** Patvirtinus Miškų tvarkymo schemą aplinkos ministras paveda VMT parengti Miškų priskyrimo miškų grupėms planus
- 3** VMT pagal Miškų tvarkymo schemas sprendinius parengia Miškų priskyrimo miškų grupėms planus, suderina su suinteresuotomis institucijomis (su dalimi institucijų, kurios jau derino Miškų tvarkymo schemas) ir teikia juos Aplinkos ministerijai
- 4** Aplinkos ministerija gavusi VMT parengtus planus parengia įsakymo projektą, jį teikia derinti toms pačios institucijoms, su kuriomis buvo derinti Miškų priskyrimo miškų grupėms planai, ir suderinusi patvirtina

»»» Siūlymas

- ✓ Atsisakoma Miškų tvarkymo schemas siekiant paspartinti procesus nuo 10 m. iki 3 m. ar dar greičiau
- ✓ VMT rengia Miškų priskyrimo miškų grupėms planus. Miškų priskyrimo miškų grupėms planai rengiami savivaldybės lygmeniu, pagal miškų normatyvuose nustatytus reikalavimus
- ✓ Miškų priskyrimo miškų grupėms planai:
 - viešinami rengėjo, savivaldybės svetainėje, nurodant pasiūlymų teikimo tvarką (terminą, adresą)
 - miško savininkai informuojami individualiai, jei keičiant miško grupę atsiranda papildomi veiklos apribojimai
 - viešai pristatomi visuomenei
- ✓ VMT tvirtina miškų priskyrimo miškų grupėms planus

Veiklos planavimas miškuose: miškų priskyrimo miškų grupėms procesas

Dabartinė situacija

**Procesas trunka
iki 10 metų**

**Miškų tvarkymo
schemos rengimas
kainuoja nuo 100 000
iki 200 000 Eur**

Siūlymas

**Greitesnis miškų priskyrimas
miškų grupėms, procesas
sutrumpėja nuo 10 iki 3 metų**

**Visuomenės dalyvavimas lieka
nepakitęs**

**Siekiant sumažinti administracinę
naštą, siūloma saugomose
teritorijose esančius miškus
miškų grupėms priskirti tik
saugomų teritorijų specialiųjų
teritorijų planavimo dokumentų
sprendiniais**

Laisvos valstybinės miško žemės perdavimas

Atsisakoma nuostatos, kad > 5 ha su privažiavimo keliais laisvos miško žemės plotai perduodami Valstybinių miškų urėdijai

Miškai, besiribojantys su valstybinės reikšmės miško plotais, taip pat miškai esantys saugomose teritorijose, miško žemės plotai, kuriuose yra žinomos Europos Bendrijos svarbos buveinės ir saugomų rūšių radavietės, rekreacinių zonų teritorijose, perduodami Valstybinių miškų urėdijai

Įsiterpę (tame tarpe ir saugomose teritorijose) ne didesni kaip 3 ha miško sklypai perduodami be aukciono besiribojančių žemės sklypų savininkams

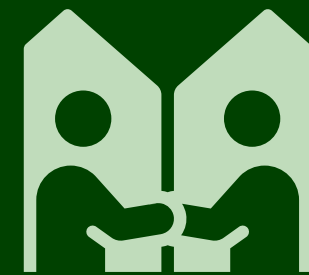
Kita nuosavybės teisėms atkurti nepanaudota valstybinė miško žemė perduodama aukcionuose

Mažėja administracinė našta

**Daugiau funkcijų
perduodama ministerijai ir
jai pavaldžioms įstaigoms**

**Parduodant mišką nereikia
atsiklausti besiribojančių
valdų savininkų**

**Nereikės leidimų mažos
apimtys medieninių išteklių
naudojimui**

**Miškotvarkos projektas
privalomas nuo 10 ha
(dabar 3 ha)**

**Leidimas kirsti mišką
išduodamas per 10 d.d.,
kirtimai pagal leidimą
vykdomi 24 mėn.**

**Nelieka ribojimo įsigyti
1500 ha miško**

Miškų stichinės nelaimės

Siūloma nustatyti, kad miškų stichinė nelaimė būtų skelbiama, kai einamaisiais metais abiotiniai veiksniai labai pažeidžia medžius, kurių suminis tūris savivaldybės teritorijoje sudaro daugiau kaip 50 tūkst. m³, arba kai pagal aplinkos ministro patvirtintą metodiką savivaldybės teritorijoje prognozuojami tokie pat pavojingų medžių liemenų kenkėjų pažeidimai.

VMU, Miškų konsultacinė taryba, lankymasis miške

1

Naujos VMU funkcijos – valstybinių miškų ekosistemų atliekamų funkcijų saugojimas, atkūrimas ir racionalus naudojimas, įvairovės ir plėtros užtikrinimas, prioritetą teikiant ekologinėms ir socialinėms funkcijoms

2

Siūloma nustatyti, kad **Miškų konsultacinėje taryboje aptariami** nacionalinės miškų politikos formavimo ir kiti strateginiai miškų valstybinio valdymo srities **klausimai** būtų sprendžiami **Vyriausybės lygmeniu** – Vyriausybės sudaromoje komisijoje

3

Siūloma **suteikti daugiau laisvės apsistoti poilsiui miškuose**, patikslinti reikalavimus dėl **privataus miško savininko sukurtos ar įrengtos** rekreacinės **miško infrastruktūros** naudojimo, aiškiau reguliuoti rekreacinių ir infrastruktūros objektų statymą

Kompensacijos už veiklos apribojimus: kas siūloma?

Kompensacijas apskaičiuoti **taikant diskontuotų pinigų srautų metodiką** (diskonto norma – 3,26 proc. nustatyta pagal Vyriausybės obligacijų vidutinį pelningumą; kirtimų atidėjimas 5 metams; skaičiuojama konkrečiam galimam plynai iškirsti miško plotui; išskaičiuojamos miško ruošos ir atkūrimo sąnaudos)

Per vieną kartą išmokamos kompensacijos maksimali suma – **10 tūkst. Eur**, jei ji viršijama, kompensacija **išmokama per 5 metus** (siejant su kirtimų atidėjimo laikotarpiu)

Išmokėti kompensacijas, **kai pasikeičia miškų grupė ir dėl to uždraudžiami plynieji pagrindiniai miško kirtimai**

Nustatyti, kad kompensacijoms apskaičiuoti reikalingus duomenis nustato ir **kompensacijas apskaičiuoja Vyriausybės įgaliota institucija (VMT)**

Nustatyti **tik vienkartinės** kompensacijas (kompensuojant tik praradimus dėl miško kirtimų atidėjimo, atidėtų patiriamų sąnaudų verčių)

Vyriausybės patvirtintoje kompensacijų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkoje nustatyti **galimybę miškų savininkams apskųsti** jiems priskirtą kompensacijos dydį

Kompensacijos: poreikis ir finansavimo šaltiniai

Poreikis (VMT duomenys)

- ✓ Privačių miškų dalis, perkeliama iš III į II grupę – apie 12,2 tūkst. ha. Iš jų brandžių ir bręstančių medynų – apie 5,8 tūkst. ha.
- ✓ Privačių miškų dalis, perkeliama iš IV į II/III grupes – apie 29,0 tūkst. ha. Iš jų brandžių ir bręstančių medynų – apie 13,7 tūkst. ha.

Finansavimo šaltiniai

- ✓ Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programa
- ✓ Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pažangos priemonėje Nr. 02-001-06-08-01 „Išsaugoti biologinę įvairovę“ numatytos ES struktūrinių fondų lėšos. Iš viso 2025-2029 m. numatyta 24,75 mln. Eur kompensacijoms pagal STĮ

Planuojame, kad siūlant laisvesnius veiklos apribojimus miškuose, nei pirminiame MĮ projekte, lėšų poreikis kompensacijoms bus mažesnis – **preliminarius lėšų poreikis kompensacijoms – 53,7 mln. Eur (5-6 mln. Eur/m.)**

Galimi medienos ir pajamų praradimai

~ **0,65 mln. m³/m.** likvidinės medienos
(~ **8-9 proc./m.**)

Iš jo ~ **0,45 mln. m³/m.** sudaro žaliavinės medienos tiekimo apimčių sumažėjimas dėl grupių perskirstymo (perkeliant 125,6 tūkst. ha iš III-IVA į II grupę, atliekant kitas plotų transformacijas NP ir pan.)
ir ~ **0,2 mln. m³/m.** dėl įvedamų apribojimų biržės dydžiui, šliejimui, reikalaujant papildomai palikti nekirstus plotus biologinei įvairovei ir pan.

Iš jų galimi VMU grynujų pajamų praradimai

~ **0,4 mln. m³/m** mažėja žaliavinės medienos tiekimo apimtys

Tai sudaro ~ **22,44 mln. Eur/m.**
(0,4 mln. m³ x 55 Eur)
(2025-01/02 kainos)

Miškų įstatymo naujos redakcijos projektas

Aurimas Saladžius, Aplinkos ministerijos
Miškų politikos grupės vadovas

2025-04-24, Vyriausybė